

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМГИЙН
ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
ТОГТООЛ

2020 оны 12 сарын 04 өдөр

Дугаар 10

Есөнбулаг сум

Аймгийг 2021-2025 онд
хөгжүүлэх таван жилийн Үндсэн чиглэл
батлах тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.2-ын "е" заалт, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.11.1 дэх заалтыг тус тус үндэслэн ТОГТООХ нь:

1. "Аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн Үндсэн чиглэл"-ийг 1 дүгээр хавсралтаар, түүний хэрэгжилтийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшинг 2 дугаар хавсралтаар тус тус баталсугай

2. Аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн Үндсэн чиглэл, Аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгагдсан төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтийг тухайн жилийн орон нутгийн төсөвт тусгаж ажиллахыг аймгийн Засаг дарга (О.Амгаланбаатар)-д даалгасугай.

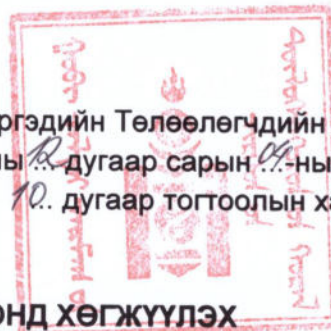
ДАРГА

Д.ДАВААДОРЖ

01010028

Аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2020 оны 10 дугаар сарын 10-ны өдрийн
10 дугаар тогтоолын хавсралт

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМГИЙГ 2021-2025 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ ТАВАН ЖИЛИЙН ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛ

Нэг.ҮНДЭСНИЙ НЭГДМЭЛ ҮНЭТ ЗҮЙЛ

Зорилго 1.Алтайчуудын бахархал, үнэт зүйлийг сэргээж, эх хэл, түүх, өв соёлоо дээдэлсэн эх оронч үзэл, эв нэгдлийг эрхэмлэн, нийгмийг соён гэгээрүүлнэ.

Алтайчуудын бахархал, эв нэгдэл

Зорилт 1.1.Алтайчуудын бахархлыг сэргээж, хамтын үнэт зүйлс, тэмүүлэл, эх оронч үзэл, эв нэгдлийг бэхжүүлнэ.

1.1.1.Алтай нутгаас төрөн гарсан төр нийгмийн зүтгэлтэн, эрдэмтэн мэргэдийг алдаршуулж, бахархлыг сэргээж, эх оронч үзлийг төлөвшүүлнэ.

1.1.2.Түүх, байгалийн дурсгалт газар, ан амьтдыг түшиглэн зорилтот аялал жуулчлалын шинэ бүтээгдэхүүн бий болгоно.

Өв соёл, ёс заншил

Зорилт 1.2.Монгол ахуй, өв соёлоо хадгалж, ёс заншил, уламжлалаа түгээн дэлгэрүүлж, соёлын биет болон биет бус өвийг хойч үе хүүхэд, залуучуудад өвлөн уламжлуулна.

1.2.1.Өв соёл, зан заншлаа дээдэлсэн, бүтээлч, оюунлаг, үндэсний соёлын мэдлэг, чадвар, дадалтай монгол хүнийг төлөвшүүлж, монгол өв соёлыг түгээн дэлгэрүүлэх цогц арга хэмжээг шат дараатай хэрэгжүүлнэ.

1.2.2.Монголын түүх, хэл, соёл, зан заншил, эх оронч сэтгэлгээ, үндэсний өв уламжлал, шударга ёсны үзэл, хандлага болон хүмүүжил, төлөвшилд чиглэсэн үйл ажиллагааг цэцэрлэг, сургуульд хэрэгжүүлнэ.

1.2.3.Соёл, урлагийн үйлчилгээний хүртээмж, төрлийг өргөжүүлж, соёлын өвийн бүртгэл, мэдээлэл, хадгалалт хамгаалалт, сурталчилгааг нэмэгдүүлж, нутгийн онцлогийг илэрхийлсэн соёл урлагийн нэрийн /брэнд/ ажил үйлчилгээг бий болгоно.

1.2.4.Гэр бүлийн соёл, хүмүүжлийн уламжлалыг дээдлэн удам угсаагаа мэдэх угийн бичиг хөтлөх иргэний үүргээ биелүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

Монгол хэл, бичиг

Зорилт 1.3.Үндэсний Монгол хэл, бичгээ чанартай эзэмшиж, хэрэглэж хэвшинэ.

1.3.1.Монгол хэл, бичиг арга хэмжээг хэрэгжүүлж, бүх шатны сургалтын байгууллагад Монгол хэл, бичгийн боловсролыг суралцагчдад чанартай эзэмшүүлж, эх хэлний боловсролыг дээшлүүлнэ.

1.3.2.Монгол хэл, бичгийг нийтийн болон албан хэргийн түвшинд зөв хэрэглэж хэвшүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

ХОЁР.ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ

Зорилго 2.Хүн амын тогтвортой өсөлтийг дэмжиж, хөдөлмөрийн эдийн засгийн тэнцвэрийг хангаж, ээлтэй орчинд, гэр бүлийн амьдралын баталгаа, хөгжлийн суурь болсон чанартай боловсролыг хүн бүр эзэмших боломжийг бүрдүүлэн, эрүүл дадал хэвшилтэй, нийгмийн идэвхтэй, эрүүл хүнийг хөгжүүлнэ.

Эрүүл мэнд

Зорилт 2.1.Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг хүн амд тасралтгүй хүртээмжтэй, чанартай хүргэх үр дүнтэй тогтолцоог нэвтрүүлнэ.

2.1.1.Халдварт болон халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах, илрүүлэх нийгмийн эрүүл мэндийн онцгой байдлын бэлэн байдал, хариу арга хэмжээг шуурхай авах чадавхыг бүрдүүлнэ.

2.2.2.Хүн амын эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлж, урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх, үзлэг оношилгоо шинжилгээнд хамрагдалтыг дадал болгон сэргийлж болох нас баралтын түвшинг бууруулна.

2.1.3.Оношилгоо, эмчилгээний уламжлалт болон орчин үеийн дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлснээр иргэдийн эрүүл мэндээс шалтгаалсан санхүүгийн бэрхшээлийг бууруулна.

2.1.4.Яаралтай тусламжийн чанар хүртээмж, чадавхийг сайжруулж, парк шинэчлэлийг хийнэ.

2.1.5.Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээнд гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийн аргыг нэвтрүүлж, эрүүл мэндийн даатгалын үр ашгийг дээшлүүлнэ.

2.1.6.Цахим үйлчилгээг өргөжүүлж, оношилгоо, үйлчилгээнд алсын зайн технологийг нэвтрүүлнэ.

2.1.7.Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн чанар, аюулгүй байдлын цахим тогтолцоог нэвтрүүлж, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

2.1.8.Хүний нөөцийн чадавхыг дээшлүүлж, нийгмийн хамгааллыг дэмжинэ.

2.1.9.Эрүүл мэндийн байгууллагуудын барилга байгууламж, дэд бүтцийг сайжруулан үйлчлүүлэгчдэд ээлтэй, аюулгүй, стандарт хангасан орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

Боловсрол

Зорилт 2.2.Монгол хүний хүмүүжил, хэл, соёл, өв уламжлалаа эрхэмлэн, дээдэлсэн эрдэм мэдлэгтэй иргэн төлөвшүүлнэ.

2.2.1.Сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалтыг 91 хувьд, ерөнхий боловсролын хамран сургалтыг 98.6 хувьд хүргэнэ.

2.2.2.Ерөнхий боловсролыг тэгш хүртээмжтэй эзэмших боломж бүрдүүлж, сургалтын чанарыг дээшлүүлнэ.

2.2.3.Боловсролын салбарын хүний нөөцийн чадавхыг нэмэгдүүлж, нийгмийн баталгааг сайжруулна.

2.2.4.Монголын түүх, хэл, соёл, зан заншил, эх оронч сэтгэлгээ, үндэсний өв уламжлал, шударга ёсны үзэл, хандлага болон хүмүүжил, төлөвшилд чиглэсэн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

2.2.5.Боловсролын салбарын барилга байгууламж, дэд бүтцийг сайжруулан стандарт, чанарын шаардлага хангасан, хүүхдэд ээлтэй сургалтын орчинг бүрдүүлнэ.

2.2.6.Цахим сургалтыг хөгжүүлэх, цахим сургалтын хөтөлбөр, агуулга, хичээл боловсруулан бүх насны иргэдэд насан туршдаа суралцахуйг дэмжиж, орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.2.7.Цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургуулийг хүүхэд, багшийг хөгжүүлэхэд зайлшгүй шаардлагатай тоног төхөөрөмж, хэрэглэгдэхүүнээр хангана.

Гэр бүл

Зорилт 2.3.Нийгмийн бүх орчинд гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын аливаа эрх зөрчигдөх, хүчирхийлэл, болзошгүй эрсдэлд өртөхөөс урьдчилан сэргийлж, хариу үйлчилгээ үзүүлэн, хариуцлага ёс зүйтэй өсвөр үе, залуучуудыг төлөвшүүлэх орчин нөхцөлийг сайжруулна.

2.3.1.Хүүхэд, гэр бүл, залуучуудын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй зөвлөл, хороодын гишүүд, хүүхдийн төлөө ажиллагсдыг чадавхжуулан, арга зүйн дэмжлэг үзүүлж салбар дундын уялдаа холбоог ханган ажиллана.

2.3.2.Эрх нь зөрчигдсөн хүүхэд, гэр бүл, залуучуудыг хариу үйлчилгээнд хамруулж, нөхөн сэргээх, хамгаалах олон талт цогц үйлчилгээг сум, багийн түвшинд үзүүлэх орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.3.3.Өсвөр үе, залуучууд, гэр бүлийн сайн туршлагыг түгээн дэлгэрүүлэх, санал санаачлагыг дэмжих, хөгжил оролцоог хангасан орчинг бүрдүүлнэ.

2.3.4.Хөгжилтэй андууд зусланг их засварт оруулан үйл ажиллагааг тогтмолжуулж, "Засагт ханы хот айл гэр зуслан"-г сум бүрт байгуулан хүүхдэд ээлтэй орчинг бүрдүүлнэ.

Биеийн тамир, спорт

Зорилт 2.4.Нийтийн биеийн тамирыг хүн амын хэрэглээ болгон эрүүл аж төрөх дадалд хэвшүүлж, биеийн тамир, спортоор хичээллэх орчин нөхцөлийг сайжруулан олон улс, тив дэлхийд өрсөлдөх чадвартай тамирчдыг бэлтгэнэ.

2.4.1.Нийтийн биеийн тамираар хичээллэгчдийн тоог нэмэгдүүлж, хүн амын бие бялдрын хөгжил, чийрэгжүүлэлтийн түвшин тогтоох сорилд хамрагдагсдын тоог ахиулна.

2.4.2.Спортын төрлүүдийг шинээр хөгжүүлж, тогтмол хичээллэгчдийн тоог нэмэгдүүлнэ.

2.4.3.Биеийн тамир спортын заал, гадна талбайн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

2.4.4."Аваргыг аймагтаа" арга хэмжээг хэрэгжүүлж, тамирчдыг бүс, улс, олон улсын уралдаан, тэмцээнд оролцуулж ур чадварыг нэмэгдүүлнэ.

2.4.5.Усан спорт, чийрэгжүүлэлтийн төвийн үйл ажиллагааг тогтмолжуулж, спортын хэрэглэл материал, тоног төхөөрөмжөөр ханган, чанарын шаардлага хангасан тэгш хүртээмжтэй үйлчилгээг үзүүлэх орчныг бүрдүүлнэ.

2.4.6.Бүс, улсын аварга шалгаруулах тэмцээнийг аймаг орон нутагтаа 2-оос доошгүй удаа зохион байгуулна.

Хүнд ээлтэй амьдрах орчин

Зорилт 2.5.Эрүүл баталгаат орчныг бий болгоно.

2.5.1.Алтай хотын соёл амралтын хүрээлэнг өргөжүүлж, цэцэрлэгт хүрээлэнгийн тохижилтыг сайжруулна.

2.5.2.Есөнбулаг сумд “Хөгжлийн гудамж” төслийг хэрэгжүүлж, Алтай хотыг орчин үеийн хот болгох суурийг эхлүүлнэ.

2.5.3.Стандартын шаардлага хангасан хүүхдийн тоглоомын талбайг нэмэгдүүлж, хүүхдэд ээлтэй орчинг бүрдүүлнэ.

2.5.4.Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангахад чиглэсэн бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

2.5.5.Сум, суурин газрын ногоон байгууламжийн хэмжээг үе шаттайгаар нэмэгдүүлж усалгаа, арчилгаа, хамгаалалтыг олон нийтийн оролцоотойгоор шийдвэрлэнэ.

2.5.6.Алтай хотын үерийн далан суваг, борооны болон хөрсний ус зайлуулах шугам сүлжээний ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

2.5.7.Сумдын шинэчлэл арга хэмжээг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

Шинжлэх ухаан, технологи инноваци

Зорилт 2.6.Шинжлэх ухаан, технологи, инновацийг нутагшуулна.

2.6.1.Шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн зөвлөл байгуулж, шинэ техник, технологийг нэвтрүүлнэ.

ГУРАВ.АМЬДРАЛЫН ЧАНАР БА ДУНДАЖ ДАВХАРГА

Зорилго 3.Хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэн дундаж давхаргын хүрээг тэлж, амьдралын чанарыг сайжруулна.

Хөдөлмөр эрхлэлт ба гарааны бизнес

Зорилт 3.1.Хөдөлмөр эрхлэлт, бүтээлч санаачилга, хандлага болон ур чадварыг хөгжүүлэх, аж ахуй эрхлэлтийг дэмжсэн “Иргэн бүрт орлого-Өрх бүрт өсөлт” арга хэмжээг зохион байгуулж, 1000-аас доошгүй байнгын ажлын байрыг шинээр бий болгож, ажилгүйдлийн түвшинг жилд дунджаар 0,5 хувиар бууруулна.

3.1.1.Залуучуудад бизнес эрхлэх зорилгодоо хүрэхэд шаардлагатай бүх төрлийн дэмжлэг, туслалцааг үзүүлэх, орчин, нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

3.1.2.Өрхийн болон бичил, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг дэмжиж, үйл ажиллагааны тогтвортой байдлыг хангаж, бизнес инкубаторын үйлчилгээ үзүүлнэ.

3.1.3.Малчдын ажлын байрны тогтвортой байдлыг хадгалж, орлогын эх үүсвэртэй болгоно.

3.1.4.Зорилтот бүлгийн өрх, иргэний хөдөлмөр эрхлэх боломжийг бүрдүүлэн, тэдний онцлогт нийцүүлсэн байнгын ажлын байрыг бий болгоход дэмжлэг үзүүлж, амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.

3.1.5.Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт нийлүүлэлтийн 2021-2025 оны тоон судалгааг хийж, үр дүнд үндэслэн мэргэжилтэн ажилтан бэлтгэнэ.

3.1.6.Албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн тооллогыг зохион байгуулж, бүртгэл, мэдээллийг сайжруулна.

Нийгмийн хамгаалал ба даатгалын тогтолцооны шинэчлэл

Зорилт 3.2.Нийгмийн хамгааллын үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлж, иргэдийн нийгмийн баталгаа, амьжиргааг дээшлүүлнэ.

3.2.1.Өрхийн амьжиргааны түвшинг шинэчлэн тогтоож, нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зорилтот бүлэгт чиглүүлэн, тэдний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжин, халамж хүртэгч иргэдийн хүрээг багасгаж, ядуурлыг бууруулна.

3.2.2.Хүн амын бүлгүүдийн ялгаатай хэрэгцээ, нийгмийн хөгжлийн хэрэгцээ, шаардлагад нийцүүлэн нийгмийн хамгаалал, халамжийн үйлчилгээг үзүүлнэ.

3.2.3.Нийгмийн даатгалын үйлчилгээний чанар хүртээмжийг дээшлүүлж, даатгалын албан журмын болон сайн дурын даатгалын хамрах хүрээг нэмэгдүүлнэ.

3.2.4.Татварт бүртгэлтэй үйл ажиллагаа идэвхтэй явуулж буй аж ахуйн нэгжийн нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлнэ.

Орлогод нийцсэн орон байр

Зорилт 3.3.Стандартын шаардлага хангасан хямд өртөгтэй орон сууцаар иргэдийг хангах бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

3.3.1.Алтай хотын Солонго хорооллын инженерийн дэд бүтцийн угсралтын ажлыг ашиглалтад оруулж, иргэд, төрийн албан хаагчдыг орон сууцаар хангана.

3.3.2.Сумдын инженерийн шугам сүлжээний дэд бүтцийг шийдвэрлэж, сум бүрт орон сууц барих нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

3.3.3.Зорилтот бүлгийн иргэдийг "Түрээсийн орон сууц"-аар хангах бодлогыг баримтална.

3.3.4.Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын ордыг түшиглэн хайрга, дайрга, элсний нөөцийг тогтоож, барилгын материалын үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн барилга байгууламжийн насжилт, чанарыг сайжруулна.

3.3.5.Барилгын материалын лабораторийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж, хийгдэх сорил шинжилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлсэнээр стандартын шаардлага хангасан бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх нөхцөл бүрдүүлнэ.

Газрын харилцаа

Зорилт 3.4.Газрын харилцаа, геодези, зураг зүйн салбарын бодлого, төлөвлөлт, хэрэгжилтийн үр нөлөө, хүртээмжийг дээшлүүлж, хүн амын эрүүл, аюулгүй, ая тухтай орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

3.4.1.Улсын газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөтэй уялдуулан аймаг, сумын газар зохион байгуулалтын хөгжлийн төлөвлөгөөг шинэчлэн боловсруулж, мөрдүүлнэ.

3.4.2.Газар зохион байгуулалтын тухайн жилийн төлөвлөгөөг иргэдийн оролцоотой боловсруулж, газар олголтыг ил тод нээлттэй болгоно.

3.4.3.Газар, үл хөдлөх хөрөнгийн нэгдсэн бүртгэл, үнэлгээ, төлбөр, татвар, биржийн системийг сумдын түвшинд нэвтрүүлж, ашиглана.

3.4.4.Газар ашиглалт, газрын мониторингийн байнгын ажиллагаатай хяналтын систем бий болж, газрыг хамгаалах, нөхөн сэргээнэ.

3.4.5.Хаягжилтын нэгдсэн системийг нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд зохион байгуулна.

ДӨРӨВ.ЭДИЙН ЗАСАГ

Зорилго 4.Хөдөө аж ахуй, аялал жуулчлал, хариуцлагатай уул уурхай, жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих замаар төр хувийн хэвшилд тулгуурласан эдийн засгийн өсөлтийн бодлогыг хэрэгжүүлж, орон нутгийн төсвийн бие даасан байдлыг хангахад чиглэсэн хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

Эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэлүүд

Тогтвортой хөдөө аж ахуй, үйлдвэрлэл

Зорилт 4.1.Мал аж ахуй, газар тариалангийн салбарын хөгжлийг эрчимжүүлж, зах зээлийн эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэн хүн амын хүнсний аюулгүй байдлыг хангана.

4.1.1.“Газар тариалан, жимс, жимсгэнэ” төслийг хэрэгжүүлнэ.

4.1.2.Хүлэмжийн аж ахуйг хөгжүүлж, хүнсний нарийн ногооны үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.

4.1.3.Төмс, хүнсний ногоо, үрийн нөөцийг хадгалах зоорийн аж ахуйг хөгжүүлнэ.

4.1.4.Хүнсний аюулгүй байдлыг хангаж, мах, сүү, сүүн бүтээгдэхүүн боловсруулах үйлдвэрлэлийг хөгжүүлнэ.

4.1.5.Стандартын шаардлага хангасан мал нядалгааны цех, хөргүүртэй агуулах, малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг боловсруулах үйлдвэрийг бүсчлэн хөгжүүлнэ.

4.1.6.Худалдаа, нийтийн хоол, хоршоо, ахуйн үйлчилгээ эрхлэгчдийг бодлогоор дэмжиж, ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ.

4.1.7.Жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг гадаад, дотоодын төсөл, хөтөлбөрт хамруулан, хөнгөлөлттэй зээл авахад дэмжлэг үзүүлж, Бизнес мэдээлэл, судалгаа хөгжлийн “GATE CENTER” төвийг байгуулна.

4.1.8.Малын чанар, ашиг шимийг сайжруулан, генийн санг хамгаалж, эрчимжсэн мал аж ахуйг хөгжүүлнэ.

4.1.9.Малын гоц халдварт өвчингүй “Эрүүл бүс” нутгийг хадгалж, мал амьтны эрүүл мэндийг хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

4.1.10.Бэлчээрийн менежмент хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, бэлчээрийг доройтлоос хамгаалж, нөхөн сэргээж, ашиглалтыг сайжруулна.

4.1.11.Мал сүргийг байгаль, цаг уурын эрсдэлээс хамгаалан аймаг, сумдын өвс тэжээлийн аюулгүйн нөөцийг бүрдүүлнэ.

Аялал жуулчлал

Зорилт 4.2. Байгаль, түүх, соёлын өвд түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.

4.2.1. Орон нутгийн онцлогт тохирсон аялал жуулчлалын шинэлэг, брэнд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг бий болгож жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.

4.2.2. Монголд төдийгүй дэлхийд ховордсон нэн ховор, ховор амьтдыг түшиглэсэн тусгай сонирхлын аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.

4.2.3. Байгалийн үзэсгэлэнт тогтоц бүхий газруудыг түшиглэн аялал жуулчлалын баазыг шинээр байгуулна.

4.2.4. Аялал жуулчлалын салбарын үйлчилгээний байгууллагуудын хүчин чадал, үйлчилгээг сайжруулж, жуулчдын амрах, үйлчлүүлэх ая тухтай орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

4.2.5. Элсний фестиваль эвент арга хэмжээг улс үндэстний хэмжээн дэх брэнд эвент болгож хөгжүүлнэ.

4.2.6. Аялал жуулчлалын салбарын чадварлаг хүний нөөцийг бүрдүүлж, ур чадварыг нэмэгдүүлнэ.

4.2.7. Аялал жуулчлалын гол маршрутыг шинэчлэн баталж, цахилгаан хангамж, авто замын дэд бүтцийг сайжруулна.

Уул уурхай

Зорилт 4.3. Ил тод, хариуцлагатай уул уурхай, нэмүү өртөг шингэсэн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлнэ.

4.3.1. Ашигт малтмалын томоохон ордуудыг хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар ашиглалтад оруулж, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.

4.3.2. Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын илэрцийн нөөцийн судалгааг хийж, орд газрын нөөцийг тогтоон барилгын материалын үйлдвэрлэлийг стандартад нийцсэн түүхий эдээр хангана.

4.3.3. Үйл ажиллагаа явуулж буй ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуйн нэгжийн нийгмийн хариуцлагыг сайжруулж, орон нутгийн хөгжилд оролцох оролцоог сайжруулна.

4.3.4. Нэгдсэн зохион байгуулалтад орсон бичил уурхай эрхлэгчдийг дэмжинэ.

Бүс нутгийн хамтын ажиллагаа

Зорилт 4.4. Гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлнэ.

4.4.1. Гадаад бодлогын залгамж чанар, нэгдмэл байдлыг хадгалж, харилцаа, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн, хилийн боомтын нэвтрүүлэх хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, шинэ гарц нээх асуудлыг судална.

4.4.2. Олон улсын төсөл хөтөлбөрүүдийг хамтран хэрэгжүүлж, хөрөнгө оруулалтыг дэмжинэ.

ТАВ.ЗАСАГЛАЛ

Зорилт 5.Төрийн үйлчилгээг цахимжуулж, авлига, ашиг сонирхлын зөрчил, гэмт хэрэг, болзошгүй аюул, ослоос урьдчилан сэргийлэн, батлан хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлж, иргэний оролцоотой, ил тод, хариуцлагатай, мэргэшсэн, тогтвортой, үр нөлөөтэй засаглалын бодлого хэрэгжүүлнэ.

Төрийн үйлчилгээ

Зорилт 5.1.Төрийн үйлчилгээний шат дамжлагыг бууруулж, ил тод, хариуцлагатай, мэргэшсэн, тогтвортой төрийн албыг бэхжүүлнэ.

5.1.1.Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны нээлттэй, ил тод байдлыг нэмэгдүүлж, иргэд, олон нийтийн оролцоог хангана.

5.1.2.“Цахим-Алтай” арга хэмжээ хэрэгжүүлж, үйлчилгээний нэгдсэн төвөөр үзүүлэх үйлчилгээний тоо, төрлийг нэмэгдүүлнэ.

5.1.3.Төрийн албан хаагчдын үйлдсэн гэмт хэрэг, гаргасан зөрчил, ёс зүйн зөрчилд судалгаа, дүн шинжилгээ хийж, сахилга хариуцлагыг сайжруулна.

5.1.4.Сумдыг улсын бүртгэлийн онлайн системд холбох ажлыг үргэлжлүүлнэ.

5.1.5.Төрийн архивыг зориулалтын байртай болгож, тоног төхөөрөмжийг шинэчилнэ.

5.1.6.Төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг хэвийн явуулахад дэмжлэг үзүүлнэ.

Авлигагүй засаглал

Зорилт 5.2.Төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд хүний эрхийг дээдэлсэн, авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид засаглалын бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

5.2.1.Төрийн үйл ажиллагааны бүх шатанд хуулийн зөв хэрэглээг төлөвшүүлж, авлигыг таслан зогсоох, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байх, урьдчилан сэргийлэхэд төр, иргэн, иргэний нийгмийн байгууллагуудын мэдээлэл солилцох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

5.2.2.Төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд хүний эрхэд суурилсан хандлагыг төлөвшүүлж, зөрчлийг бууруулах, бүх нийтийн эрх зүйн боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлнэ.

Төсөв, санхүү

Зорилт 5.3.Төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлж, үр ашгийг нэмэгдүүлнэ.

5.3.1.Төсвийг төлөвлөх хэрэгжүүлэх, тайлагнах бүхэл үе шатанд иргэдэд нээлттэй байж, шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийг бүрэн хангуулна.

5.3.2.Татварын бааз суурийг өргөжүүлэн, хамрагдалтын түвшинг нэмэгдүүлнэ.

5.3.3.Төрийн сангийн дотоод хяналтын үр нөлөөг дээшлүүлж, эрсдэлийг бага түвшинд хүргэнэ.

5.3.4.Орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газруудын менежментийг сайжруулж, алдагдлыг бууруулна.

ЗУРГАА.НОГООН ХӨГЖИЛ

Зорилго 6. Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох бодлогын хүрээнд байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглаж, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлж, хүрээлэн буй орчны бохирдол, доройтлыг бууруулж, иргэдийн эрүүл орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

Эх байгаль анхдагч экосистем

Зорилт 6.1. Экосистемийн чухал ач холбогдол бүхий газар нутгуудыг тусгай хамгаалалтад авч, хамгааллын загвар менежментийг бий болгоно.

6.1.1. Улс, орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сүлжээг өргөтгөж 60 хувьд хүргэнэ.

6.1.2. Улс, орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн загвар менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулан хэрэгжүүлж, төр, хувийн хэвшил, төрийн бус байгууллагын түншлэлийн зарчмаар хамгаална.

Байгалийн баялгийн үр өгөөж

Зорилт 6.2. Байгалийн нөөц баялгийг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, доройтсон орчныг нөхөн сэргээж нөөцийн хомстлыг бууруулан, ногоон хөгжлийн замаар байгаль хамгаалалд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.

6.2.1. Цөлжилт эрчимтэй явагдаж буй газрууд, төв суурин газарт салхинаас хамгаалах зорилгоор ойжуулах, нөхөн сэргээх ажлыг эрчимжүүлж 100 га-аас доошгүй талбайд хийж гүйцэтгэнэ.

6.2.2. Төв суурин газрын ногоон байгууламжийн усалгаа, арчилгаа хамгаалалтыг цогцоор шийдвэрлэж, амьдралтын хувийг 90-өөс доошгүй хувьд хүргэнэ.

6.2.3. Заган ой бүхий 10 сумын 1.6 сая га талбайд ой зохион байгуулалтын судалгааны ажлыг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж үр дүнд үндэслэн нөхөн сэргээх, үржүүлэх, ойжуулах ажлыг хийнэ.

6.2.4. Шинэсэн ойд байгалийн сэргэн ургалтыг дэмжих ажлыг 15 га талбайд, ойн хөнөөлт шавж өвчинтэй тэмцэх ажлыг 1900 га талбайд, ойн цэвэрлэгээний ажлыг 500 га талбайд зохион байгуулна.

6.2.5. Монгол бөхөнг Улаан шалын хоолойд, Халиун бугыг Хантайширын нуруунд, Монгол тарвагыг Шарга, Баян-Уул, Есөнбулаг сумдад сэргээн нутагшуулах ажлыг үе шаттай зохион байгуулна.

6.2.6. Сумдад хийгдсэн агнуур зохион байгуулалтын нарийвчилсан төлөвлөгөөний дагуу агнуурын бүс нутгийг шинээр ашиглана.

6.2.7. Элсний нүүлт эрчимтэй явагдаж буй Хөхморьт, Баян-Уул, Жаргалан сумдын 20-иос доошгүй га талбайд элсний нүүлтийг сааруулах механик хамгаалалтыг турших, нүүсэн үржил шимгүй элсийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах ажлыг судална.

6.2.8. Газрын доройтол, цөлжилтийн нөлөөллөөс тархац нь багассан суль, цулхир, хармаг зэрэг ашигт ургамлыг Хөхморьт, Шарга, Цогт, Эрдэнэ сумдад 20-иос доошгүй га талбайд тарималжуулан, нөхөн тарих замаар хөрсний үржил шимийг нэмэгдүүлэн, эдийн засгийн эргэлтэд оруулна.

6.2.9. Дэд бүтэц, уул уурхай, хууль бусаар ашигт малтмал олборлогч иргэдийн үйл ажиллагаанаас болж эвдэрсэн газрын хэмжээг нөхөн сэргээлт хийх замаар үе шаттайгаар бууруулна.

Үнэт баялаг ус

Зорилт 6.3. Усны нөөц эх үүсвэрүүдийг тогтоон, гадаргын усны хуримтлал, ус хангамжийг нэмэгдүүлж, усыг бохирдол, хомсдолоос хамгаалан сумдын хүн амын ундны цэвэр усны хангамжийн асуудлыг шийдвэрлэж, зохистой ашиглах нэгдсэн менежментийг хэрэгжүүлнэ.

6.3.1. Хүн амын усан хангамжийн эх үүсвэрийн эрэл, хайгуулын ажлыг хийж, нөөцийг тогтоон, ундны усны чанар, хүртээмж, аюулгүй байдлыг хангах бодлогыг олон улсын төсөл, хөтөлбөрийн байгууллагуудтай хамтран хэрэгжүүлнэ.

6.3.2. Хот, суурин газрын усан хангамжийн эх үүсвэрийн эрүүл ахуйн бүсийн дэглэмийг мөрдүүлж, газар чөлөөлөх ажлыг зохион байгуулж, усны нөөц бохирдож, хомстохоос сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

6.3.3. Хөрсний үржил шим, чийгийг ойн зурвас, хөв цөөрөм байгуулах, булаг шандны эхийг хаших замаар хамгаална.

Нүүрстөрөгч багатай, бүтээмжтэй, хүртээмжтэй ногоон хөгжил

Зорилт 6.4. Орчны бохирдлыг бууруулах зорилгоор байгальд ээлтэй хэмнэлттэй, дэвшилтэт технологи нэвтрүүлнэ.

6.4.1. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг төр, хувийн хэвшлийн оролцоотойгоор гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлнэ.

6.4.2. Хөрсний бохирдлыг бууруулах зорилгоор жуулчны бааз, төв суурин газрын гэр хорооллын айл өрхүүдийг эрүүл ахуйн стандартад нийцсэн ариун цэврийн байгууламжтай болгоно.

6.4.3. Төв суурин газрын гэр хорооллын айл өрхүүдэд “Эрчим хүчний хэмнэлттэй Монгол гэрийн дулаалга” шийдлийг нэвтрүүлнэ.

6.4.4. Төв суурин газрын орчны бохирдлыг бууруулах, иргэдийн тав тухтай амьдрах орчинг бүрдүүлэх зорилгоор сэргээгдэх эрчим хүч, шинэ техник технологид тулгуурласан төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

6.4.5. Ус, цаг уурын ажиглалтын болон орчны хяналт-шинжилгээний сүлжээг өргөжүүлж, цаг агаарын аюулт үзэгдлийг урьдчилан мэдээлэх, сэрэмжлүүлэх чадавхыг бэхжүүлж, дэвшилтэд технологийг нэвтрүүлж байгалийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулна.

ДОЛОО.АМАР ТАЙВАН, АЮУЛГҮЙ НИЙГЭМ

Зорилго 7. Батлан хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлж, гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлж, иргэдийн амьдрах орчны аюулгүй байдлыг хангана.

Батлан хамгаалах

Зорилт 7.1.Батлан хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлж, гэмт хэрэг, зөрчлөөс сэргийлэн иргэдийн амьдрах орчны аюулгүй байдлыг хангана.

7.1.1.Орон нутгийн хамгаалалтын төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх, дайчилгааны төлөвлөгөөг шинэчлэн, иргэд, төрийн болон хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгж байгууллагуудад шалган туслах ажлыг зохион байгуулж иргэний цэргийн үүргийн биелэлтийг хангуулна.

7.1.2.Хүүхэд, залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлж, оюутан цэргийн тоог нэмэгдүүлнэ.

7.1.3.Барилга-инженерийн цэргийн анги байгуулах асуудлыг шийдвэрлэнэ.

Хүн, нийгмийн амар тайван байдал

Зорилт 7.2.Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлж, нийгмийн дэг журмыг сахиулан, иргэдийн аюулгүй байдлыг хангана.

7.2.1.Гэмт хэрэг, зөрчилтэй тэмцэх урьдчилан сэргийлэх ажлын үр нөлөөг нэмэгдүүлж, мал хулгайлах, архидан согтуурах, согтуугаар үйлдэгдэх гэмт хэргийн гаралтыг бууруулж, илрүүлэлтийг нэмэгдүүлнэ.

7.2.2.Аймаг, сумдын төвийн гэр хорооллын хяналтын камертай гудамжны тоог нэмэгдүүлнэ.

Гамшгаас хамгаалах

Зорилт 7.3.Гамшгийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг авч хэрэгжүүлнэ.

7.3.1. Гамшгийн бэлэн байдлын бодлого төлөвлөлтийг шинэчилж, гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, гамшгийн эрсдэлийг бууруулах, хор уршгийг богино хугацаанд арилгах менежментийг хэрэгжүүлнэ.

7.3.2.Есөнбулаг сумд эрэн хайх, аврах салбар, Цогт сумд эрэн хайх, аврах бүлгийг байгуулна.

7.3.3.Гамшгаас хамгаалах алба, мэргэжлийн ангиудын бэлтгэл, бэлэн байдлыг дээшлүүлж, техник хэрэгслийн чадавхыг нэмэгдүүлнэ.

Мэргэжлийн хяналт

Зорилт 7.4.Эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалт хийнэ.

7.4.1.Эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтыг хийж, иргэдийн эрүүл мэнд, нийгмийн болон орчны аюулгүй байдлыг хангана.

НАЙМ. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ

Зорилго 8.Алтай хот болон сум, суурин газрын дэд бүтэц, хот байгуулалтын асуудлыг уур амьсгалын өөрчлөлттэй уялдуулан шийдвэрлэж, "Сумдын шинэчлэл-хөдөөгийн хөгжил" төслийг хэрэгжүүлнэ.

ДЭД БҮТЭЦ:

Эрчим хүч

Зорилт 8.1.Аймгийн төв болон сумдын цахилгаан, дулааны эрчим хүчний хангамж, хүчин чадлыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлнэ.

8.1.1.Алтай хотод баригдах дулааны станцыг ашиглалтад оруулж, 2-р хэлхээний шугам сүлжээг шинэчилж хэрэглээний халуун устай болгоно.

8.1.2.Сумдын төвийг төвлөрсөн дулаан хангамжийн нэгдсэн системтэй болгоно.

8.1.3.Тайшир-Есөнбулаг чиглэлийн 35 кВт-ын ЦДАШ-ыг 110 кВт болгон өргөтгөж аймгийн төв болон сумдын цахилгаан эрчим хүчний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

8.1.4.Төвлөрсөн суурин газар болон зарим сумдын багийн төвийг байнгын эрчим хүчний эх үүсвэрт холбоно.

8.1.5.Алтай хотын гэр хороололд хоёр тарифт цахилгаан тоолуур суурилуулж, хэрэглэгчдэд ээлтэй систем нэвтрүүлнэ.

8.1.6.Алтай хотод 10МВт-ын нарны цахилгаан станц барьж ашиглалтад оруулна.

8.1.7.Сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэр барих хувийн хөрөнгө оруулалтыг дэмжинэ.

8.1.8.Алтай сумыг эрчим хүчний найдвартай эх үүсвэртэй болгоно.

8.1.9.Аймаг, сумын төвийн 0.4 кВт-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын өргөтгөл шинэчлэл хийж, гэр хорооллын шинэ суурьшлын бүсийн цахилгаан хангамжийг сайжруулна.

Зам, тээвэр

Зорилт 8.2.Улсын болон орон нутгийн чанартай авто зам, гүүрний засвар, арчлалт, ашиглалт болон тээврийн салбарын дэд бүтцийг хөгжүүлнэ.

8.2.1.Алтай хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөтэй уялдуулан хатуу хучилттай авто замыг барьж ашиглалтад оруулна.

8.2.2.“Дугуйн болон явган хүний зам” төслийг хэрэгжүүлнэ.

8.2.3.Алтай хот-Бургастайн боомт чиглэлийн 320 км хатуу хучилттай автозамын барилгын ажлыг эхлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

8.2.4.Алтай-Улиастай чиглэлийн 194 км хатуу хучилттай автозамын барилгын ажлыг барьж, ашиглалтад оруулахад дэмжлэг үзүүлнэ.

8.2.5.Алтай хотод “Автовокзал”-ын барилгыг шинээр ашиглалтад оруулж тээврийн үйлчилгээг сайжруулна.

8.2.6.Алтай хотын төвийн хатуу хучилттай автозамын үерийн ус зайлуулах байгууламжийг шинээр бий болгоно.

8.2.7.Орон нутгийн чанартай авто зам, гүүрийн байгууламжийн засвар арчлалтыг үе шаттайгаар гүйцэтгэнэ.

Мэдээлэл, харилцаа холбоо

Зорилт 8.3.Мэдээлэл харилцаа холбооны дэд бүтцийг хөгжүүлнэ.

8.3.1.Алтай сум, Баянтоорой тосгоныг өндөр хурдны интернетийн шилэн кабелийн сүлжээнд холбож, интернетийн цахим үйлчилгээг иргэдэд хүргэнэ.

8.3.2.Өндөр хурдны телевизийн сигнал дамжуулах “IPTV” технологи сумдад нэвтрүүлнэ.

8.3.3. Сум суурин болон алслагдсан багуудад үүрэн холбооны 3G, 4G сүлжээнд холбоно.

Барилга, хот байгуулалт

Зорилт 8.4. Аймаг, сумдын төвийн хот төлөвлөлтийг боловсронгуй болгож, хөгжүүлнэ.

8.4.1. Алтай хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөтэй уялдуулан шинэ суурьшлын бүсүүдийн хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж, хот төлөвлөлтийг сайжруулна.

8.4.2. Сумдын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг үе шаттайгаар боловсруулж, сумын төвийн хөгжил, газар зохион байгуулалтын ажлыг нэгдсэн төлөвлөлтөд оруулна.

8.4.3. Алтай хотын хүн амыг эрүүл ахуйн шаардлага хангасан усаар хангах "Тайшир-Алтай" төслийн барилга угсралтын ажлыг ашиглалтад оруулна.

8.4.4. Алтай хотын цэвэрлэх байгууламжийг өргөтгөж, төв магистраль шугамыг шинэчлэх, сумдын төвийг усан хангамж, ариутгах татуургын нэгдсэн шугам сүлжээнд холбох ажлыг үе шаттайгаар шийдвэрлэж, бага оврын цэвэрлэх байгууламжтай болгоно.

8.4.5. Ашиглалтын шаардлага хангахгүй барилга байгууламжуудыг буулгаж, дахин төлөвлөлтөд оруулна.

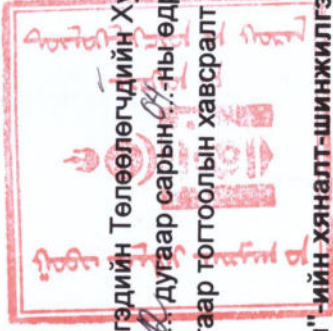
8.4.6. Гэр хорооллыг хэсэгчилэн дахин төлөвлөлтөд оруулж, инженерийн шугам сүлжээнд холбоно.

8.4.7. Сумын төвийн хүн амын ундны усны эх үүсвэрийг эрүүл ахуйн стандарт шаардлагад нийцүүлнэ.

8.4.8. Уур амьсгалын өөрчлөлтөд нөлөөлөх орчны нөлөөллийг бууруулах зорилгоор эмнэлэг, сургууль, цэцэрлэг, дотуур байр (нүхэн жорлонтой)-ыг эрүүл ахуйн стандартын шаардлагад нийцсэн ариун цэврийн байгууламжтай болгох ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

---oOo---

Аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2020 оны 10 дугаар сарын 10-ны өдрийн
10 дугаар тогтоолын хавсралт

"Говь-Алтай аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийн хяналт-шинжилгээ,
үнэлгээний шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшин

Зорилт, арга хэмээний дугаар	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь түвшин	Хүрэх түвшин (2025 он)	Шалгуур үзүүлэлтийн тайлбар	Мэдээлэл цуглуулах давтамж	Хариуцах байгууллага
НЭГ.ҮНДЭСНИЙ НЭГДМЭЛ ҮНЭТ ЗҮЙЛ							
1.1. Алтайчуудын бахархал, эв нэгдэл							
1.1.1.	Аймгаас төрж гарсан төр нийгмийн зүтгэлтэн, эрдэмтэн мэргэдийг алдаршуулсан тоо	тоо	0	20	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
1.1.2.	Шинээр бий болсон бүтээгдэхүүн	тоо	0	2	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
1.2. Өв соёл, ёс заншил							
1.2.1.	Соёл, урлагийн салбарын хүний нөөцийн хангамж, мэргэжлийн түвшний хангалт	хувь	61.5	90	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Боловсрол, соёл урлагийн газар

1.2.2.	Хандлага, хүмүүжил телевшилд чиглэсэн үйл ажиллагаанд хамрагдсан хүүхэд	хувь	78.3	95	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Боловсрол, соёл урлагийн газар
1.2.3.	Соёл, урлагийн бренд үйлчилгээ	тоо	-	2	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Боловсрол, соёл урлагийн газар
1.2.4.	Угийн бичиг хөтлөлтийн хувь	хувь	21	60	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Боловсрол соёл урлагийн газар
1.3. Монгол хэл, бичиг							
1.3.1.	Монгол хэл, бичиг арга хэмжээний хэрэгжилт	хувь	-	60	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Боловсрол, соёл урлагийн газар
1.3.2.	Монгол бичгийг төрийн албан хэрэгцээнд нэвтрүүлсэн байгууллага	тоо	-	40	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Боловсрол, соёл урлагийн газар
ХОЁР ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ							
2.1. Эрүүл мэнд							
2.1.1.	Хүн амын дундаж наслалт	жил	70.37	74	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Эрүүл мэндийн газар
	Төрөлтийн нийлбэр коэффициент (нэг эмэгтэйд ногдох)	тоо	3.1	3.3	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Эрүүл мэндийн газар
	1000 амьд төрөлтөд ногдох нялхсын эндэгдлийн түвшин	промилль	14.6	10.3	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Эрүүл мэндийн газар
	1000 амьд төрөлтөд эхийн эндэгдлийн харьцаа	промилль	0	0	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Эрүүл мэндийн газар
	Товлолт дархлаажуулалтад хамрагдсан хүүхдийн эзлэх хувь	хувь	99.3	99.5	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Эрүүл мэндийн газар

2.1.1.	Артерийн даралт ихсэх өвчний эрт илрүүлгийн хамралтын хувь	хувь	77.4	87.0	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Эрүүл мэндийн газар
	10,000 хүн амд вируст гепатитын өвчлөл	тоо	1.7	Суурь үзүүлэлтээс доошгүй	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Эрүүл мэндийн газар
	Тавт вакцины 3 дах тунгийн хамралтын хувь	хувь	98.6	Суурь үзүүлэлтээс доошгүй	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Эрүүл мэндийн газар
2.1.2.	2-12 насны хүүхдийн шүдний өвчлөлийн тархалтын хувь	хувь	80	40	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Эрүүл мэндийн газар
	Чихрийн шижин өвчний үеийн эрт илрүүлгийн хамралтын хувь	хувь	73.1	87.5	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Эрүүл мэндийн газар
	Хорт хавдрыг эрт илрүүлэх, эмчлэн эрүүлжүүлэх хувь	хувь	50	70.0	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Эрүүл мэндийн газар
2.2. Боловсрол	Улаанбурхан-Гахайн хавдар-Улаануудын /УГУ/ эсрэг вакцины 2 дах тунгийн хамралтын хувь	хувь	99.7	Суурь үзүүлэлтээс доошгүй	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Биеийн тамир спортын газар, Сумдын Засаг даргын Тамгын газар
	2.2. Боловсрол						
	2.2.1.	Сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалтын үнэлгээ	хувь	81.9	91	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа
2.2.2.	Ерөнхий боловсролын хамран сургалтын үнэлгээ	хувь	95.8	98.6	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Боловсрол соёл урлагийн газар
	Сургалтын чанарын үнэлгээ	хувь	52.9	62	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Боловсрол соёл урлагийн газар
2.2.3.	Багш нарын мэргэжлийн мэдлэгийн шалгалтын гүйцэтгэлийн хувь	хувь	63	72	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Боловсрол соёл урлагийн газар

2.2.4.	Хандлага, хүмүүжил төлөвшилд чиглэсэн үйл ажиллагаанд хамрагдсан хүүхэд	хувь	78.3	95	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Боловсрол соёл урлагийн газар
2.2.5.	Стандарт, чанарын шаардлага хангасан, хүүхдэд эзлтэй сургалтын орчин	хувь	71	95	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Боловсрол соёл урлагийн газар
2.2.6.	Цахим сургалтад хамрагдалтын хувь	хувь	30	85	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Боловсрол соёл урлагийн газар
2.2.7.	Тоног төхөөрөмж, сургалтын хэрэглэгдэхүүний хангалт /Сургуулийн өмнөх боловсрол/	хувь	60	85	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Боловсрол соёл урлагийн газар
	Тоног төхөөрөмж, сургалтын хэрэглэгдэхүүний хангалт /Ерөнхий боловсрол/	хувь	62	85	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Боловсрол соёл урлагийн газар
2.3. Гэр бүл, хүүхэд, залуучууд							
2.3.1.	Салбар дундын ажилтнуудыг чадавжуулсан сургалт	тоо	13	60	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газар
	Сургалтад хамрагдсан иргэн	тоо	2120	5000	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газар
2.3.2.	Эрсдэлт нөхцөл дэх хүүхдэд хариу үйлчилгээ үзүүлсэн хүүхдийн хувь	хувь	58	90	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газар
2.3.3.	Өсвөр үе, хүүхэд залуучууд, гэр бүлийн хөгжил, оролцооны арга хэмжээнд хамрагдсан хувь	хувь	49	87.5	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газар

2.3.4.	Зусланд амрагчид	тоо	300	1500	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газар
2.4.Биеийн тамир, спорт							
2.4.1	Нийтийн биеийн тамираар хичээллэгчид	тоо	5272	9000	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Биеийн тамир спортын газар
2.4.2	Спортоор тогтмол хичээллэгчид	тоо	785	860	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Биеийн тамир спортын газар
2.4.3	Шинээр баригдсан спорт заал	тоо	20	35	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Боловсрол соёл урлагийн газар, Биеийн тамир спортын газар
	Шинээр баригдсан биеийн тамирын гадна талбай	тоо	28	38	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Биеийн тамир спортын газар
2.4.4	Бүс, улсын аварга шалгаруулах тэмцээнээс медаль хүртсэн тамирчид	тоо	65	260	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Биеийн тамир спортын газар
2.4.5	Усан спортоор хичээллэгчид	тоо	-	2000	Шалгуур үзүүлэлт нь шинээр байгуулагдах бүтээн байгуулалтын хэмжээг илэрхийлнэ. Жич: Суурь түвшин 0-ээс эхэлнэ.	Жилд 1 удаа	Биеийн тамир спортын газар
2.4.6	Монголын бүх ард түмний их наадамд оролцогчид	тоо	825	1100	2016 оны суурь түвшин	4 жилд 1 удаа	Биеийн тамир спортын газар
	Хүүхдийн спортын их наадамд оролцогчид	тоо	2430	2600	2019 оны суурь түвшин	2 жилд 1 удаа	Биеийн тамир спортын газар

	Үндэсний спортын их наадамд оролцогчид	тоо	297	350	2018 оны суурь түвшин	4 жилд 1 удаа	Биеийн тамир спортын газар
	Оюутны спортын их наадамд оролцогчид	тоо	500	600	2017 оны суурь түвшин	4 жилд 1 удаа	Биеийн тамир спортын газар
2.5.Хүнд ээлтэй амьдрах орчин							
2.5.1	Тохижуулсан цэцэрлэгт хүрээлэн	тоо	1	1	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
	Алтай хотын явган замын урт	км	15.79	20	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
2.5.2	Сумдын явган болон дугуй замын урт	км	4.56	9.12	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
	Алтай хотын гудамжны гэрэлтүүлэг	тоо	869	1738	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
2.5.3	Алтай хотын хүүхдийн тоглоомын талбай	тоо	6	15	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
	Сум, суурин газрын хүүхдийн тоглоомын талбай	тоо	3	20	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар

2.5.4.	Сум, суурин газрын ногоон байгууламжийн хэмжээ	га	86	100	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
2.5.5.	Алтай хотын үерийн далан сүвгийн урт	км	5.367	10	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
2.5.6.	"Сумын шинэчлэл" төсөл хэрэгжсэн сум	тоо	1	5	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
2.6 Шинжлэх ухаан, технологи инноваци							
2.6.1	Нэвтрүүлсэн инноваци	тоо	0	3	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
ГУРАВ.АМЬДРАЛЫН ЧАНАР БА ДУНДАЖ ДАВХАРГА							
3.1.Хөдөлмөр эрхлэлт ба гарааны бизнес							
3.1.	Ажилгүйдлийн түвшин	хувь	15	12.5	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар
	Шинээр бий болсон ажлын байр	тоо	622	1000	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар
	Start up арга хэмжээнд хамрагдаж дэмжлэг авсан залуучууд	тоо	15	200	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар

	"Алтайд үйлдвэрлэв" борлуулалтын төв худалдааны сүлжээ	тоо	2	5	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар
3.1.2.	Урамшуулалд хамрагдсан аж ахуйн нэгж, байгууллага	тоо	10	40	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар
	Дэмжлэгт хамрагдсан хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид	тоо	56	160	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар
3.1.3.	Малжуулах арга хэмжээнд хамрагдсан малчин өрх	тоо	43	150	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар
3.1.4.	Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээнд хамрагдсан хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн	тоо	40	120	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар
3.1.5.	Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээнд хамрагдсан ахмад настан	тоо	21	50	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар
	Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт нийлүүлэлтийн тоон судалгаа	тоо	1	1	2019 оны суурь түвшин	3 Жилд 1 удаа	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар
3.1.6.	Албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн тооллого, судалгаа	тоо	-	1	-	Жилд 1 удаа	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар
3.2. Нийгмийн хамгаалал ба даатгалын тогтолцооны шинэчлэл							

3.2.1	Амьжиргааны түвшин доогуур өрх	тоо	3700	3200	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар
3.2.2	Нийгмийн халамжийн үйлчилгээнд хамрагдсан иргэн	тоо	25524	25000	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар
3.2.3.	Нийгмийн даатгалын сайн дурын даатгалд хамрагдсан хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, малчин иргэд	тоо	3500	7200	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Нийгмийн даатгалын хэлтэс
3.2.4.	Татварт бүртгэлтэй нийгмийн даатгалд шинээр бүртгүүлсэн ажил олгогчид	тоо	715	920	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Нийгмийн даатгалын хэлтэс
3.3. Орлогод нийцсэн орон байр							
3.3.1.	Орон сууцанд хамрагдсан өрх	тоо	120	600	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар, "Алтай орон сууцны корпораци" ААТҮГ
3.3.2.	Инженерийн дэд бүтэц бүхий орон сууцтай өрх	тоо	1336	2836	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
3.3.3.	Түрээсийн орон сууцаар хангагдсан иргэд	тоо	120	300	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар

3.3.4.	Барилгын материалын үйлдвэр	тоо	7	15	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
3.3.5.	Сорил шинжилгээний нэр төрөл	тоо	2	4	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
3.4. Газрын харилцаа							
3.4.1.	Шинэчилсэн газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөө	тоо	1	1	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
3.4.2.	Газар өмчлж авсан иргэд	тоо	7530	13000	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
3.4.3.	Газрын биржийн системд нэвтэрсэн сум	тоо	1	18	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
3.4.4.	Газрын фото мониторинг хийгдсэн цэг	тоо	330	330	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
3.4.5.	Хаяжилт хийгдсэн сум	тоо	11	18	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
ДӨРӨВ.ЭДИЙН ЗАСАГ							
Эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэлүүд							
4.1. Тогтвортой хөдөө аж ахуй, үйлдвэрлэл							

4.1.1	Тариалсан талбайн хэмжээ	га	1520	2120	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар
4.1.2.	Байнгын ажиллагаатай өвлийн хүлэмжийн хэмжээ	м ²	0	600	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар
4.1.3.	Төмс, хүнсний ногооны зоорийн багтаамж	тн	1082	2100	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар
4.1.4.	Мах, сүү, сүүн бүтээгдэхүүн боловсруулах үйлдвэр	тоо	9	15	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар
4.1.5.	Мал нядалгааны цех, хөргүүртэй агуулах	тоо	2	4	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар
4.1.6.	Ахуйн үйлчилгээ	тоо	6	20	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар
4.1.7.	Хөнгөлөлттэй зээл, дэмжлэгт хамрагдсан үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчид	тоо	124	300	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар
4.1.8.	Ангилалтад хамрагдсан мал	тоо	9000	50000	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар
	Баталгаажсан үүлдэр, омог	тоо	3	4	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар
	Дэмжлэгт хамрагдсан эрчимжсэн мал аж ахуй эрхлэгчид	тоо	7	10	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар
4.1.9	Халдварт, паразиттах өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх шинжилгээнд хамруулсан мал	тоо/сая	3	Жилд-2.5	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Мал эмнэлгийн газар
4.1.10	Гүн өрмийн худаг	тоо	536	576	2019 онд суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар
	Энгийн уурхайн худаг	тоо	1341	1441	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар

4.1.11.	Аймгийн аюулгүйн нөөцийн өвс, тэжээлийн хэмжээ	тн	Өвс 500 тэжээл 100	Өвс 2500 тэжээл 500	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар
4.2. Аялал жуулчлал							
4.2.1, 4.2.2	Жилд ирэх амрагч, жуулчид	тоо	18741	30000	2020 оны аялагчдын тоо	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
4.2.3.	Жуулчны бааз	тоо	3	5	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
4.2.4.	Зочид буудлын хүчин чадал	өрөө	65	90	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
4.2.5.	Жуулчны баазын хүчин чадал	ор	138	198	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
4.2.6.	Эвент арга хэмжээнд оролцогч жуулчид	тоо	474	574	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
4.2.6.	Аялал жуулчлал, зочлох үйлчилгээний салбарт ажиллаж буй хүний нөөц	тоо	474	574	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар

4.3.3	Хамтран ажиллах гэрээ байгуулсан аж ахуйн нэгж	тоо	0	20	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
	Шинээр нэмэгдсэн ажлын байр	тоо	350	550	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
	Бичил уурхайн зориулалтаар тусгай хэрэгцээний газарт авсан талбай	тоо	2	4*	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
4.4.Бус нутгийн хамтын ажиллагаа							
4.4.1.	Хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх хөрш болон өндөр хөгжилтэй орнуудын тоо	тоо	2	3	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
	Орон нутагт хэрэгжүүлэх олон улсын төсөл хөтөлбөрийн тоо	тоо	10	15	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
ТАВ.ЗАСАГЛАЛ							
5.1.Төрийн үйлчилгээ							
5.1.1.	Боловсон хүчин арга хэмжээний хэрэгжилт	хувь	79.1	100	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
	Үйлчилгээний нэгдсэн төвөөс үзүүлэх үйлчилгээний төрөл	тоо	52	181	2020 оны суурь түвшин	Жилд 12 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
5.1.3.	Зөрчил гаргасан албан хаагч	тоо	113	0	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
5.1.4.	Системд холбосон сум	тоо	7	18	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар

5.1.5.	Төрийн архивын байр	тоо	-	1	-	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
5.1.3.	Шинээр барьж, засварлах, тохижуулах Засаг даргын Тамгын газар, багийн төвийн барилга	тоо	3	9	2020 оны суурь түвшин	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
5.2. Авлигагүй засаглал						
5.2.1	Төрийн байгууллагуудын шударга байдлын үнэлгээ	хувь	68.3	80	2019 оны суурь түвшин	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
	Захиргааны хэм хэмжээний акт	тоо	14	30		
5.2.2	Жилд сургалт хийх төрийн албан хаагч	тоо	375	5000	2020 оны суурь түвшин	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
	Сумдын эрх зүйн хөтөч	тоо	-	18		
5.3. Төсөв, санхүү						
5.3.1.	Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	хувь	95.75	100	2020 оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлээр	Санхүүгийн хяналт, аудитын алба
5.3.2.	Татварт хамрагдалтын түвшин	хувь	73	78	2020 оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлээр	Татварын хэлтэс
5.3.3.	Төсвийн хэмнэлт	хувь	4.1	1	2020 оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлээр	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
	Төрийн сангийн эрсдэлийн үнэлгээ	-	Дунд	Бага	2020 оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлээр	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар
	Хувийн секторын санхүүгийн тайлагнал	хувь	83	90	2020 оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлээр	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар

5.3.4.	Алдагдал бууруулах хувь	хувь	1.5	10	2019 оны суурь түвшингээс бууруулах хувь	Жилд 1 удаа	Орон нутгийн өмчийн газар
ЗУРГАА.НОГООН ХӨГЖИЛ							
6.1. Эх байгаль анхдагч экосистем							
6.1.1.	Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн эзлэх хувь	хувь	57.9	60°	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар, Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар
	Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээ	га	4784270	5184270	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	
	Орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээ	га	3417216	3417216	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	
6.1.2.	Менежментийн төлөвлөгөө хэрэгжүүлэн ажиллаж буй улс, орон нутгийн тусгай хамгаалалт	ш	3	5	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
6.2. Байгалийн баялгийн үр өгөөж							
6.2.1.	Төв суурин газарт салхинаас хамгаалах ойн зурвасын хэмжээ	га	139	239	2009 оноос 2020 он хүртэл	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар, Сум дундын ойн анги
6.2.2.	Төв суурин газрын ногоон байгууламжийн амьдралтын хувь	хувь	50	90	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар, Сум дундын ойн анги
6.2.3.	Заган ойг нөхөн сэргээх, ойжуулалтын хэмжээ	га	3	23	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар, Сум дундын ойн анги

6.2.4.	Байгалийн сэргэн ургалтын хэмжээ	га	4	19	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар, Сум дундын ойн анги
	Ойн хөнөөлт шавж хортонтой тэмцэх ажил хийсэн талбайн хэмжээ	га	1900	3900	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар, Сум дундын ойн анги
	Ойн цэвэрлэгээний ажлыг зохион байгуулсан талбайн хэмжээ	га	1400	2900	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар, Сум дундын ойн анги
6.2.5.	Нутагшуулсан бөхөнгийн тоо	тоо толгой	0	100	-	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
	Нутагшуулсан тарвага	тоо толгой	0	200	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
	Нутагшуулсан буга	тоо толгой	40	100	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
6.2.6.	Ашиглаж буй агнуурын бүс	тоо	6	8	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
6.2.7.	Элс бэхжүүлэх механик хамгаалалт хийсэн талбайн хэмжээ	га	20	40	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар, МЭУТХГ, СЗДТГ
6.2.8.	Ашигт ургамал тариалсан талбай хэмжээ	га	13	33	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар, МЭУТХГ, СЗДТГ
6.2.9.	Эвдрэлд орсон талбайн хэмжээ	га	310,46	230,46	Эвдрэлд орсон талбайг буурсан дүнгээр тооцно.	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар

	Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн талбайг нөхөн сэргээсэн хэмжээ	га	104.45	128.45	Өссөн дүнгээр тооцно	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
	Хууль бус ашигт малтмал олборлолтын улмаас эвдэрсэн талбайг нөхөн сэргээсэн хэмжээ	га	97.64	147.64	Өссөн дүнгээр тооцно	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны улмаас эвдэрсэн газарт нөхөн сэргээсэн хэмжээ	га	52.77	58.77	Өссөн дүнгээр тооцно	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
6.3. Үнэт баялаг ус							
6.3.1.	Хүн амын усан хангамжийн нөөц тогтоогдсон сум	тоо	1	2	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	БОАЖГ, МЭУТХГ, СЗДТГ
	Усны сан бүхий газарт хамгаалалтын бүс тогтоосон талбайн хэмжээ	га	1	6	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
6.3.2.	Эрүүл ахуйн бүс шинээр тогтоосон сум	тоо	14	18	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
	Ундны найдвартай эх үүсвэртэй болсон сум	тоо	2	4	2020 оны суурь түвшин	2 жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
6.3.3.	Хашиж хамгаалсан булаг шанд	тоо	169	194	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар
	Шинээр байгуулсан хөв цөөрөм	тоо	52	57	2010 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар

6.4. Нүүрс төрөгч багатай, бүтээмжтэй, хүртээмжтэй ногоон хөгжил									
	Эрүүл ахуйн шаардлага хангасан хогийн цэг	Тоо	16	50	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар		
6.4.1.	Хог хаягдлыг нягтаршуулах үйлдвэр	Тоо	0	1	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар		
	Хог хаягдлын олон нийтийн байцаагч ажиллуулах	Тоо	0	3	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар		
6.4.2.	Шинээр байгуулагдсан хог хаягдлын нэгдсэн цэг	Тоо	0	1	2022 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар		
	Стандартад нийцсэн ариун цэврийн байгууламжтай болсон айл өрх	Тоо	73	200	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар		
6.4.3.	Стандартад нийцсэн ариун цэврийн байгууламжтай болсон жуулчны бааз	Тоо	0	3	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар		
	"Монгол гэрийн дулаалга" шийдэлд хамрагдсан өрх	Тоо	50	550	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар		
6.4.4.	Шинэ техник технологид тулгуурласан төсөл, арга хэмжээ	Тоо	2	4	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар		
	Шинээр нэмэгдүүлсэн орчны хяналт шинжилгээний тоног төхөөрөмж	Тоо	0	1	2020 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Байгаль, орчин аялал жуулчлалын газар		
ДОЛОО.АМАР ТАЙВАН, АЮУЛГҮЙ НИЙГЭМ									

7.1. Батлан хамгаалах									
7.1.1	Дайчилгааны төлөвлөгөө шинэчилсэн сум	тоо	18	18	18	2005 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Цэргийн штаб	
7.1.2.	Зохион байгуулсан арга хэмжээ	тоо	10	2	2019 оны суурь түвшин	Жилд 2 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Цэргийн штаб		
	Оюутан цэрэг	тоо	70	10	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Цэргийн штаб, АШУУИС		
7.1.3.	Барилга инженерийн цэргийн анги	тоо	1	-	-	-	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Цэргийн штаб		
7.2. Хүн, нийгмийн амар тайван байдал									
7.2.1.	Өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэгт мал хулгайлах гэмт хэргийн эзлэх жин	хувь	15	20.2	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Цагдаагийн газар		
	Нийт гэмт хэрэгт согтуугаар үйлдэгдсэн гэмт хэргийн эзлэх жин	хувь	18	23	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Цагдаагийн газар		
	Жил бүрийн гэмт хэргийн илрүүлэлт	Хувь	66	61.8	2019 оны суурь түвшин	Жилд 1 удаа	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Цагдаагийн газар		